

Miro Gavran

ZABRANJENO SMIJANJE

(lektorirana verzija)

Copyright: info@mirogavran.com

Za komediju *Zabranjeno smijanje* autor je travnja 2004. godine dobio Nagradu “Marin Držić” koju dodjeljuje Ministarstvo kulture Republike Hrvatske.

Popis premijernih izvedbi:

2004. Teatar GAVRAN, Zagreb

2010. Producentska kompanija Anatolija Voropajeva, Moskva, Rusija

2012. Konzervatorij Brno i Kazalište Znojmo, Znojmo, Češka

2015. Teatar 3 D , Prag, Češka

2015. Kazalište NOWY, Zabrze, Poljska

2015. Lužičko-srpsko narodno kazalište, Bautzen, Njemačka

2016. Teatar MILLENIUM, Moskva, Rusija

2017. Kazalište NOWY, Zabrze, Poljska

2017. Kazalište DIALOG, Plzenj, Češka

Lica:

MIA 48 godina

BORIS 48 godina

NINA 32 godine

1. (muzej)

Boris, Nina

Boris stoji u muzeju moderne umjetnosti pred apstraktnom slikom pokraj koje je i mala sjedalica za posjetitelje. Pod rukom drži dnevne novine. Uzme novine, počne ih prelistavati pa ih opet spremi pod ruku. Potom ih ponovno uzme i počne prelistavati pa ih još jednom spremi pod ruku. Nakon toga počne gledati sliku, i to tako da glavu naginje na lijevu pa na desnu stranu, jer ima osjećaj da je slika ovješena naopačke. U tom trenutku u dvoranu ulazi Nina.

BORIS: Gdje si ti?

NINA: Nisam mogla pronaći parking pa sam napravila dva kruga.

BORIS: Zakažeš mi sastanak, a onda kasniš. A znaš kako ne volim da se nalazimo na javnom mjestu, ovdje u muzeju, mogao bi me tko još i vidjeti.

NINA: Ma daj, Borise, znaš da u naše muzeje i tako nitko ne zalazi. A i da te netko vidi sa mnom ovdje, pomislio bi da je to slučajan susret dvoje ljudi koji vole slikarstvo.

BORIS: Dobro, slažem se da je od svih javnih mjesta najsigurnije u muzeju, ali svejedno i ovdje zna zalutati pokoji umirovljenik na grijanje. Nikad se ne zna, mogao bi naići neki moj prijatelj ili, još gore, neka prijateljica moje žene i onda... ne smijem ni pomisliti... Ali, naslutio sam zašto me nisi pozvala u svoj mali stan, u naše ljubavno gnijezdo, naslutio sam zašto nisi željela da dođem k tebi doma, nego da se nađemo ovdje.

NINA: Doista si naslutio?

BORIS: Jesam, od prve. Znaš da sam ja čovjek intuicije.

NINA: Hvala Bogu, onda će nam i razgovor biti puno lakši i jednostavniji. Smatrala sam da je najbolje da se nađemo baš ovdje i da o svemu porazgovaramo otvoreno i... i...

BORIS: I evocirajući sve ono što je bilo u proteklih pet godina u našoj vezi. Trenutke nježnosti... trenutke strasti.

NINA: Da... i to..., ali htjela sam reći... moramo napokon...

BORIS: Draga Nina, znam da ti nedostaju riječi da iskažeš sve što osjećaš prema meni nakon pet godina naše veze... hoću reći, nakon pet godina naše ljubavi... Kad si mi rekla da želiš da se nađemo ovdje, kad si odbila moj prijedlog da dođem k tebi, u prvi trenutak bio sam zbunjen, a onda sam se sjetio – pogledao sam u svoj tajni kalendar s važnim šifriranim datumima i pronašao da smo ovdje prvi put izišli prije točno pet godina. I postalo mi je jasno da si željela da obilježimo našu godišnjicu... To je tako dirljivo i romantično od tebe.

NINA: Ja u stvari...

BORIS: Gotovo sam se rasplakao od pomisli da si se sjetila naše obljetnice, našeg prvog izlaska.

Boris iz unutarnjeg džepa izvučje omotnicu i pruži je Nini.

BORIS: Evo, ovo je za tebe. Mali dar za našu petu obljetnicu. Izvoli!

NINA: O, Borise, dragi, predivno, ti si mislio na mene, tako si pažljiv. Nisi žalio ni novca, iako znam da ga nikada nemaš dovoljno i...

BORIS: Nisam se trošio – to nije materijalni dar, to je duhovni dar. Napisao sam ti pjesmu, pjesmu o tebi i o nama, u povodu naše obljetnice.

NINA: A, tako... već sam mislila da si se počeo mijenjati.

BORIS: Hajde, pročitaj je.

NINA: Daj, Borise, možda prvo da porazgovaramo pa tek onda...

BORIS: Nestrpljiv sam doznati hoće li ti se svidjeti. Znaš, ja u mladosti nisam baš puno čitao tu poeziju, književnost mi je uvijek išla na živce, ta prenemaganja, a i u trgovačkoj školi taj predmet nije bio u prvom planu. Ipak, mislim da sam pjesmu dobro napisao, jer sam je pisao od srca, jer sam ti poželio reći sve što osjećam, onako od srca... Nisam htio kupovati neki banalni poklon, neki parfem ili narukvicu, znam da moderne emancipirane žene ne žele taj osjećaj da muškarci na njih troše konkretan novac, da kupuju njihovu ljubav...

NINA: Pa sad...

BORIS: Znam da emancipirana žena više cijeni darove duha nego banalne materijalne potrošačke darove. Hajde već jednom, pročitaj je.

NINA: Ako baš moram.

BORIS: Samo polako čitaj, tako da mogu uživati u boji tvoga glasa, a i da tebi ništa ne promakne.

NINA: Glupo mi je da ja čitam tvoju pjesmu. Bolje će zvučati ako ti kao pjesnik meni sada izgovoriš tu pjesmu. Tako to rade pravi književnici.

BORIS: Stvarno?

NINA: Svakako. Hajde, izvoli pjesmu pa mi je pročitaj.

Boris počne čitati.

BORIS: “Pjesma o pet godina ljubavi”

Draga moja ljubavi
Već pet godina živimo
U uzvišenom svijetu emocija
Tajnom pokriveni kao pokrivačem
Od ružinih latica
Naša ljubav tajnom ostati mora
Da nikoga ne bi povrijedila
I mada draža si mi
Od zakonite žene
Ti ljubavnicom mojom vječnom
Moraš ostati
O koliko puta u tvome zagrljaju
Nađoh odmorište od bračne monotonije

Koliko puta osjetih tvoju strast

I tvoju nježnost

Toliko puta ja moram ti reći

Hvala hvala hvala

Jer mom životu

Smisao si dala

Moja slatka mala

Trenutak šutnje

BORIS: Šta veliš? Je l' dobra?

NINA: Pa... je.

BORIS: E baš mi je drago da ti se svidio moj dar, da smo se ponovo našli ovdje, nakon toliko vremena, iako smo se dogovorili da budemo oprezni i da ne izlazimo ovdje u našem gradu, gdje mi žive žena i djeca, ali peta obljetnica zavrjeđuje i malo rizika, adrenalina...

NINA: Borise, slušaj, nisam se željela s tobom vidjeti ovdje radi obljetnice.

BORIS: Kako nisi?

NINA: Ja sam na tu obljetnicu zaboravila.

BORIS: Nemoguće!

NINA: Moguće. Nisam željela da dolaziš u moj stan, jer... već dulje vrijeme osjećala sam potrebu da s tobom ozbiljno i otvoreno popričam o svemu... o nama, o našoj vezi...

BORIS: Kaži!

NINA: Tebi je, nadam se, stalo do mojih emocija.

BORIS: Apsolutno.

NINA: Nadam se da ti je važno što ja mislim i osjećam.

BORIS: To mi je najvažnija stvar u životu. Tvoji osjećaji su mi važni koliko i... koliko i moji.

NINA: Ne bih željela da me krivo shvatiš. Teško je naći riječi, teško je izgovoriti nakon ovih godina, nakon svega što smo doživjeli... prava riječ uvijek bježi, ali pravu riječ na kraju... na kraju moramo pronaći... i moramo izgovoriti ono što moramo izgovoriti, jer je to jedini način da izgovorimo ono što moramo izgovoriti...

BORIS: Što želiš reći?

NINA: Ja više ovako ne mogu i ne želim.

BORIS: Ne razumijem te.

NINA: Ne želim više živjeti kao ljubavnica.

BORIS: Kako misliš “ne želim živjeti kao ljubavnica”? Ti moraš živjeti. Svaki čovjek mora živjeti ma što mu se dogodilo u životu. Jer život je... smisao života. Samo nedozreli tinejdžeri razmišljaju o samoubojstvu kao izlazu iz problema, samo psihički bolesnici mogu pomisliti da se nasilnim prekidom života mogu riješiti životni problemi. Tvoja dužnost prema tebi kao osobi jest dužnost prema životu kao takvome, jer negacija života kao takvoga nikada ne može biti životni cilj zdrave žive osobe.

NINA: Nisam mislila na samoubojstvo.

BORIS: Ali rekla si...

NINA: Krivo si me shvatio.

BORIS: Mislio sam da...

NINA: Ma ne.

BORIS: Znači, nisi mislila na konačno rješenje, nisi zapala u depresiju, nisi pomislila da ne možeš više živjeti.

NINA: Ja sam rekla da ne želim više živjeti kao ljubavnica, naglasak je bio na onom “ljubavnica”, a ne na “živjeti”. Jednostavno, mislim da više ne možemo na ovaj način, problem je i u formi i u sadržaju.

BORIS: Čuj, ja te ne mogu ženiti. Imam zakonitu ženu, imamo samo taj trosobni stan, ja se sve i da hoću ne mogu rastati i oženiti te... Usto, s njom imam dvoje djece.

NINA: Borise, ja i ne želim da se ti rastaneš od svoje žene i oženiš me. Ja to od tebe i ne tražim.

BORIS: Onda nema nikakvog problema. Već sam se uplašio da ćeš mi postaviti neke nerealne zahtjeve.

Boris se u jednom trenutku "izvuče" iz ove scene i na drukčiji se način obrati izravno publici, dok Nina ostane "zamrznuta" u prekinutoj sceni.

BORIS: Moram priznati da je nekad prije, dok sam živio bez ljubavnice, moj život bio tužan i siv. Isprazan... Najteže mi je bilo s prijateljima s posla. Kad bismo se našli na kuglanju, svi su se hvalili svojim ljubavnim trofejima, svojim uspjesima, svojim doživljajima s komadima koji su im letjeli u zagrljaj, a samo se ja nisam imao čime pohvaliti. Poželio sam nešto slagati, izmisliti priču o nekoj avanturi koju sam kao doživio, ali sa sigurnošću sam osjećao da bi oni znali da lažem, da izmišljam. Svi osim mene imali su ljubavnicu. Po njihovim riječima, neki su imali čak i dvije ili tri i ja u to nisam sumnjao. Bio sam tako jadan, tako nemoćan. Obuzeo me kompleks manje vrijednosti, osjećao sam se kao bivši pripadnik bečkoga zbora malih kastrata kojeg su pozvali da na filmu glumi Rasputina. Moj ego je patio, moja samosvijest je patila. Čak ni vlastitu ženu nisam mogao pogledati u oči bez srama, jer sam osjećao da i ona na neki intuitivni način zna da sam inferioran muškarac, čovjek koji ne imponira ženama. A onda je poput Halleyeva kometa u moj život ušla Nina. Preko noći sam dobio dokaz ne samo da sam poželjan muškarac sposoban za status ljubavnika, nego i da sam u tom poslu izniman i uspješan. Ona je, jadnica, u emotivnom i seksualnom pogledu bila totalno zakočena, bez iskustva, ili gotovo bez iskustva. Poznate su vam one dobro odgojene mamine kćerkice koje uredno i na vrijeme završe srednju školu i fakultet, koje se pristojno ponašaju i znaju devedeset posto odgovora na sva pitanja koja možete pročitati u bilo kojoj

zahtjevnijoj križaljci, ali koje ne stigoše od učenja i poslušnosti dodirnuti pravi život. Prije mene, kroz njezin intimni život protrčala su dva diletanta, dva nespretnjakovića, od kojih ju je onaj drugi tek u sedmom pokušaju uspio deflorirati, ostajući joj trajno ružnom uspomenom kakvu žene žele što prije zaboraviti. Tek sa mnom saznala je što je to istinski muško-ženski odnos. Ja sam joj proširio horizonte, uveo je u svijet intime i sladostrašća. Sa mnom je osjetila što znači biti žena u svoj svojoj biti, žena koja umije uživati u svome tijelu i koja zna jednak užitak priskrbiti i svome partneru. Osjećao sam se sretnim i uspješnim poput dobrog pedagoga i vrsnog didaktičara, koji s radošću prenosi svoja znanja plahom, ali talentiranom učeniku. I kao što kaže jedan veliki kineski filozof kojem sam zaboravio ime: "Lijepo je primati, lijepo je davati, a najljepše je davajući primati." I sad, kada je počela govoriti da ne zna što i kako dalje sa svojim životom, na trenutak sam se uplašio da je doživjela kakvu krizu ili razgovor s nekom iskompleksiranom ljubomornom prijateljicom koja je želi samo za sebe. Ali srećom, nema opasnosti. Vjerojatno je problem samo "u onim sumornim ženskim danima slabosti", za koje moramo imati strpljenja, jer sa sigurnošću znamo da će brzo proći, a iza njih će bljesnuti horizont od dvadesetak normalnih dana, bez nepotrebnih komplikacija i prepreka na putu našeg intimnog prožimanja.

Boris se "vrati" u scenu s Ninom.

BORIS: Znači, ti nemaš nikakvih posebnih zahtjeva prema meni? Sve može ostati kao do sada?

NINA: Ne može.

BORIS: Kako ne može?

NINA: Ja više ne želim biti ničija ljubavnica. Meni je dosta tog života, tog skrivanja. Sljedećeg tjedna počinjem raditi u bračnom savjetovalištu kao psiholog. Ja ne mogu savjetovati ljude kako da spašavaju svoj brak dok sam sama ljubavnica koja razara tuđe

brakove. To je nešto kao sukob interesa. Da se sazna da sam nečija ljubavnica, ostala bih bez posla. Ja ne mogu više živjeti kao tajna ljubavnica, a još manje kao javna.

BORIS: Ali, ti si imala najbolji mogući status od svih ljubavnica u Europi. Bolji i od japanskih gejši. Ja sam te vodio sa sobom svakog vikenda u drugi grad, tebi ništa nije nedostajalo.

NINA: Hvala ti, Borise, za sve što je bilo, za sve gradove u Hrvatskoj i inozemstvu u koje smo išli, da nije bilo tebe, nikada ne bih vidjela Krško, Krapinu, Zidani Most, Prelog, Čakovec, Bovec...

BORIS: Sljedećeg vikenda idem u Brežice, mislio sam da ondje proslavimo petu obljetnicu... Ti me pričekaj u motelu dok obavim poslovne razgovore i onda...

NINA: Ne, Borise, ne! Prekidamo! Ne želim ti više biti ljubavnica i čekati te po hotelima!

BORIS: Ali, zašto?

NINA: Znaš li ti uopće koliko ja imam godina. Znaš li?

BORIS: Znam.

NINA: Koliko?

BORIS: Pa... dvadeset osam, dvadeset devet. Otprilike.

NINA: Ne, dušo. Već odavno nisam u tim godinama.

BORIS: Kada smo počeli, imala si dvadeset sedam.

NINA: Meni su 32 godine, tebi 48. Ti imaš ženu i djecu, sina i kćerku koji su studenti.
A što ja imam?

BORIS: Ti imaš mene. Pa naša je veza sjajna, što ti fali, gdje je problem?

NINA: Koliko još misliš da trebam živjeti ovako s tobom – još godinu, dvije, deset?

BORIS: Pa... zauvijek.

NINA: E, to mi se baš ne sviđa. Sedam godina radila sam u školi kao školski psiholog. Tamo sam i tebe upoznala kada si me došao pitati kako pomoći tvome sinu i tvojoj kćeri, koji su bili uvjerljivo najgori i najnemirniji učenici u školi... Ja sam dala sve od sebe da im pomognem, ja sam toliko svojih kolega na koljenima molila da ih ne ruše, da imaju razumijevanja za njihovo asocijalno ponašanje... i oboje su završili srednju školu, zahvaljujući meni.

BORIS: Sada su studenti.

NINA: Da, sada su studenti... i taj moj angažman oko njih, to nas je zbližilo. Bilo mi je dirljivo što si ti sam dolazio pitati za njih, što se nikada nije pojavila njihova majka, osjećala sam da si dobar čovjek, osjećala sam da zbog toga zaslužuješ ljubav, čak priznanje, osjećala sam se kao majka tvoje djece i... i zato sam prvi put otišla s tobom u krevet... Bilo mi te žao... Nisam željela biti ljubavnica, oduzeti ženi muža, ali što je logičnije nego da majka djece spava s ocem? I tako je to počelo..., ali ja ne mogu cijeli život biti ljubavnica, ja to ne želim, ja moram imati svoj život, jednoga dana svoju obitelj.

BORIS: Ali meni je ovako bilo dobro.

NINA: E, meni nije.

BORIS: Ti si sebična, bezobrazna, razmažena žena koja misli samo na sebe!

NINA: E pa stvarno si prasac! Ovo je kraj! Dosta mi je više škrtog ljubavnika koji misli samo na sebe! Zbogom!

2. (kuhinja)

Boris i Mia

Mia je u kuhinji, u ruci drži šalicu čaja. Ulazi Boris.

MIA: Bog.

BORIS: Bog.

MIA: Otkud ti tako rano? Mislila sam da ćeš tek u pet.

BORIS: Obavio sam sve poslove u uredu, a na općinu sam morao odnijeti papire... To je bilo brzo gotovo pa se više nisam želio vraćati na posao, nego lijepo otići svojoj kućici, svojoj ženici... Dosta sam se ja naradio u svome životu, vrijeme je da malo uživam u ljepoti obiteljskog života, u bračnoj zajednici, kraj kamina.

MIA: Mi imamo centralno grijanje i obične radijatore.

BORIS: Znam, ali to se tako kaže... "kraj kamina"... to je oznaka topline obiteljskog doma... Inače, sreo sam svog prijatelja iz osnovne škole, Marijana... nismo se vidjeli već osam godina. Nekada smo bili najbolji prijatelji. On je od mene prepisivao povijest, a ja od njega matematiku... Njemu datumi nisu baš išli... sve je mogao zapamtiti, jako pametan dečko, ali povijesne datume, to mu nikako nije išlo... I sad, priča on meni o svojoj ženi i o svoja dva sina, njihovi su puno mlađi od naših, a ja njemu pričam o tebi i o našoj djeci... i onda on meni kaže kako bi bilo dobro da se vidimo, da nam se žene i djeca upoznaju, a ja njemu kažem: "Mogli bismo ovu subotu u gljive, svi zajedno: tvoja obitelj i moja obitelj, najljepše je druženje u prirodi." Pristao je na to i tako... imamo dogovoreno za ovu subotu.

MIA: Čekaj, Borise, pa znaš da ja ovu subotu idem na hipodrom, na jahanje. Već četiri subote nisam bila na hipodromu. Pegaz će zaboraviti i kako izgledam. Dogovorila sam se i s Milenom i s curama, ja stvarno ne mogu...

BORIS: Ali, ja sam obećao čovjeku, ne možeš mi to učiniti. Ja želim da mi kao obitelj budemo istinska zajednica.

MIA: Punih pet godina nijedan vikend nisi bio doma, a sad odjednom, već tri mjeseca, svake subote vodiš nas ili u planinarenje ili u pecanje na rijeku ili... To je preintenzivno i za mene i za djecu! Odjednom, naglo!

BORIS: To je zato što vas volim. Ja znam da sam vas godinama zanemarivao, ali sad sam napokon u poziciji da kao šef najuspješnije grupe trgovačkih putnika mogu ostati doma kad poželim, u poziciji sam da druge mogu poslati na put... sad se napokon mogu do kraja posvetiti i svojoj ženici i svojoj dječici. Ja sam napokon otkrio ljepotu obiteljskog života, ljepotu bračnoga gnijezda, meni je tako žao što sam godinama živio pod stresom i što sam vas godinama toliko zanemarivao... Želim sve to nadoknaditi i tebi i našoj dječici, a i sebi.

MIA: Slušaj: naša dječica više nisu dječica. Bojan ima dvadeset godina, a Alida dvadeset dvije.

BORIS: Djeca su uvijek djeca i vječno im treba roditeljska ljubav i pažnja. Vidjela si kako uživaju što ih u zadnje vrijeme uvijek negdje vodim, što smo nedjeljom uveli obiteljski ručak kao svetinju. U protekla tri mjeseca nisu odbili nijedan moj prijedlog.

MIA: To je zato što su mislili da si bolestan.

BORIS: Da sam bolestan?

MIA: Da. Prošloga tjedna su Bojan i Alida popričali sa mnom i otkrili mi da su bili čvrsto uvjereni da boluješ od neke neizlječive bolesti. Prije tri mjeseca pao si u nekakvu depresiju, bio si tako potišten i oni su bili uvjereni..., a onda si nam svima počeo diktirati novi stil života i zajedničke izlete, obiteljske ručkove i...

BORIS: Bio sam siguran da su u tome uživali... u našem obnovljenom zajedništvu.

MIA: Pred tobom su glumili da u tome uživaju, samo da opet ne upadneš u onu depresiju. Kad sam im rekla da ne boluješ ni od čega, rekli su mi da više nemaju snage pred tobom glumiti malu djecu, da si im naporan... Bojan je zanemario svoju djevojku, Alida je zanemarila svoga dečka.

BOJAN: Ma daj, kakva djevojka, kakav mladić, ne vjerujem ti... uvjeren sam da će ove subote s nama u gljive.

MIA: E, neće. Tisuću posto da neće.

BORIS: Zašto?

MIA: Jer se sele u svoj stan. Unajmili su dvosoban stan i ove subote sele. Žele živjeti svojim životom bez oca i majke.

BORIS: E, bogme, to neće ići, ne pada mi na pamet da im plaćam podstanarski stan. Ja sam u njihovim godinama već radio, zarađivao, a oni... propali studenti koji gledaju kako da mi isišu i zadnju kap krvi. Ne pada mi na pamet da im plaćam stan.

MIA: Pa i ne moraš. Djed i baka su obećali da će im plaćati stanarinu.

BORIS: Djed i baka?

MIA: Da.

BORIS: Tvoji roditelji?

MIA: Tako je.

BORIS: Oni mi se uvijek upetljaju u život kad ne treba i kad to od njih najmanje očekujem.

MIA: Što ti sad oni smetaju?! Umjesto da si sretan što se brinu za našu djecu, da ih financijski potpomažu, ti im to još i zamjeraš.

BORIS: Mogli su se prvo dogovoriti sa mnom.

Boris se okrene prema publici.

BORIS: Taj njezin otac, ta njezina majka, to su takvi ljudi da bi i svetog Franju izbacili iz takta. Njezin otac razmazio je kćerku preko svake mjere, kao da ju je pripremao za život na engleskom dvoru. Kad sam se ja pojavio u životu njegove ljubimice, odmah mi je dao do znanja da ona zaslužuje nešto mnogo bolje, da sam ja tek privremeno nužno zlo. A njezina majka, ta stara lajava alapača iz dobrostojeće obitelji, kada sam prvi put došao kod njih doma na upoznavanje, rekla je: "Znate, Borise, u našoj obitelji postoje neka pravila." Ta njena pravila zagorčala su mi život na početku braka. Uvijek su držali štangu svojoj umišljenoj prepotentnoj kćerki, ne propuštajući nijednu priliku da mi naglase kako sam u taj brak ušao

kao goljo, bez novca, bez stana, bez ičega. I sad u zrelim godinama, kada sam marljivim radom stekao nešto, sada se petljaju u život moje djece.

Boris se "vrati" u scenu s Miom.

BORIS: Doista su se mogli prvo dogovoriti sa mnom oko toga stana, a ne ovako.

MIA: A što bi ti... zabranio im da im plate stan? Shvati, čovječe: djeca su ti velika i žele svoj život.

BORIS: Ali ja im želim dati sebe, svoje vrijeme, svoju pažnju. Ja napokon imam vremena za njih, za tebe. Ja želim da mi budemo prava sretna obitelj.

MIA: Mogao si se toga sjetiti prije dvadeset godina. Sve ove godine samo sam se ja brinula za djecu. I to uz posao koji je teži od tvoga. Znaš kakva je dinamika u našem osiguravajućem društvu. Jedino sam te uspjela umoliti da ti ideš u školu na roditeljske sastanke i na informacije, jer mi je bilo neugodno ići slušati kako se grozno ponašaju. A grozno su se ponašali zato jer oca nikada nije bilo doma.

BORIS: Pa kad sam trgovački putnik, kako sam mogao biti doma?!

MIA: Mogao si da si htio.

BORIS: Znači, u subotu samo ti ideš sa mnom u gljive.

MIA: A hipodrom?! A Pegaz?!

BORIS: Molim te, nemoj me bar ti iznevjeriti... Inače, napravio sam plan za sljedećih mjesec dana, plan za četiri vikenda koja želim provesti s tobom i s našom djecom... Dobro, mogu s nama biti na smjenu – jedan vikend sin, drugi vikend kćerka, ali ja to očekujem, želim i zahtijevam. Ja moram nadoknaditi sve ove godine koje sam vas zanemarivao i to će tako biti htjeli vi to ili ne. Ja sam ipak glava obitelji. A sad se idem istuširati pa onda možemo u miru jesti i razgovarati.

Boris izide. Mia se okrene prema publici.

MIA: Strašno je to s muževima. U prvoj fazi, na početku braka, bez prestanka su s vama u svakom trenutku, onda ih u drugoj fazi, kojih dvadeset ili trideset godina uopće nema, a onda naglo nastupi treća faza kada vam više ne izlaze iz stana. Da ne bi bilo zabune, prva i treća faza, i pored izvanjske sličnosti, suštinski nemaju ništa zajedničko. Jer, prva faza ostaje trajno neponovljiva, zato što nikada nitko nije zagazio u istu vodu, što reče onaj Grk... I što da radim sada s njim po cijeli dan u kući? O čemu da pričamo? On, za razliku od mene, nikada nije čitao knjige, njega filmovi ne zanimaju, koncerti mu idu na živce, o modi ne zna ništa. Ne mogu po cio dan pričati o gljivama, sportu i cijeni artikala koje prodaju njegovi trgovački putnici. Kada sam bila mlada žena s malom, zločestom, hiperaktivnom djecom, mislila sam da ću izludjeti jer mi muž nije doma. A sada znam da ću izludjeti s njim.

3. (bračno savjetovalište)

Nina, Mia

Nina sjedi za stolom i preslaguje papire. Kucanje na vratima. Ulazi Mia.

MIA: Oprostite, je li ovo bračno savjetovalište?

NINA: Je.

MIA: Na vratima ništa ne piše.

NINA: Prošloga mjeseca farbali su svu drvenariju pa još nisu vratili pločice, čak mislim da ćemo dobiti nove pločice.

MIA: A, tako. Trebala bih psihologinju Ninu.

NINA: Ja sam.

MIA: A vi ste... To ste, znači, vi. Drukčije sam vas zamišljala.

NINA: Doista?

MIA: Doista.

NINA: Mi se znamo odnekud... ili?...

MIA: Čula sam o vama da ste odličan bračni... savjetnik, to se valjda tako kaže. Vi se razumijete u brakove... znate kako pomoći nekom braku da ne izgnjili do kraja, nekom paru da njihova veza bude prava, da dobije novi zamah... vi se razumijete u to. Svi vas hvale da ste jako... vješti.

NINA: Vješta?

MIA: Da, vješti.

NINA: A čujte, drago mi je ako ste tako čuli, ako se to priča za mene. Ovdje radim tek četiri mjeseca, prije sam bila školski psiholog... sretna sam ako ljudi osjećaju da im mogu pomoći, da im znam pomoći.

MIA: Da ste vješti... učinkoviti. Prava čarobnica.

NINA: Pa, sad...

MIA: Pomislila sam da biste i meni mogli pomoći, da biste i mojemu emotivno destabiliziranom mužu, tj. našoj vezi vi mogli biti pravi lijek.

NINA: Nadam se. Kako mislite lijek?

MIA: Apaurin, sedativ, antibiotik...

NINA: Ja bih to radije imenovala psihološkim terminima... nekada je za spas veze dovoljna tek prava riječ u pravom trenutku, topla riječ.

MIA: Ili pravi dodir.

NINA: Ili pravi dodir... kako mislite pravi dodir?

MIA: Ponekad stisak ruke puno znači... ili kad te netko pomazi po glavi... Kada sam ja bila djevojčica, sjećam se, kad bi me netko nježno pomazio po glavi, ili po licu, to bi bilo dovoljno da budem sretna cijeloga dana. Slažete li se sa mnom?

NINA: Svakako – i taktilni aspekt komunikacije više je nego bitan.

MIA: Vi, bez sumnje, volite svoj posao.

NINA: Jako.

MIA: I bilo bi vam teško da vam to netko oduzme?

NINA: Naravno. Zašto pitate?

MIA: To znači da ste prava osoba na pravom mjestu, to znači da ste Bogom nadareni za taj posao, da ga ne radite radi novca, nego zbog unutarnjeg zadovoljstva.

NINA: Točno.

MIA: Znala sam... jedino je to ono pravo, samo takvi ljudi mogu biti istinski ispunjeni, istinski sretni.

Šutnja.

NINA: Oprostite, ali vi vjerojatno imate neki problem.

MIA: A, čujte, gospođice draga... Vi ste još uvijek gospođica?

NINA: Jesam.

MIA: Pretpostavljala sam – uspješne žene su jako dugo gospođice... što sam ono htjela reći – čujte, gospođice draga, a tko danas nema problema, tko? Postoji li uopće čovjek na ovom svijetu pošteđen problema?

NINA: Mislila sam na bračne probleme.

MIA: Ah, da.

NINA: Vjerojatno želite da vam pomognem na tom planu.

MIA: Bila bih beskrajno sretna. I zahvalna vam do groba... pa i šire.

NINA: Pretpostavljam da ste u braku.

MIA: Zar bih dolazila u bračno savjetovanište da nisam u braku?

NINA: Svašta sam doživjela u ova četiri mjeseca.

MIA: Ne vjerujem da vam je došao netko tko nije u braku, ne računajući mlade parove koji se pripremaju za brak.

NINA: Bilo je i toga... bilo je i neudanih i neoženjenih i rastavljenih i udovica... Ljudi žele porazgovarati, žele utjehu i toplu riječ, neki žele razgovarati o budućnosti iako partner nije ni na pomolu.

MIA: Ja sam udana... službeno i pravno. Čak bih rekla da sam protekle 23 godine živjela u sretnom braku.

NINA: Pa gdje je onda problem?

MIA: U zadnje vrijeme ta je sreća pomućena, taj intenzitet je naglašen...

NINA: Zašto muža niste doveli ovdje? Problemi se mogu otkloniti samo ako su oba partnera spremna na suradnju. Do kraja, bez ostatka.

MIA: Da sam rekla suprugu da idem k vama na razgovor, on bi se izbezumio. Sumnjam da bi pristao doći sa mnom ovdje.

NINA: Još uvijek mi niste rekli u čemu je problem, odnosno u čemu vi mislite da je problem.

MIA: Vi sumnjate u moju procjenu.

NINA: Kako?

MIA: Vjerujete da objektivni problem i ono što "ja mislim" da je problem nije isto.

NINA: Nisam ništa rekla u tom smislu.

MIA: Moj muž ima ljubavnicu.

NINA: Jeste li sigurni u to?

MIA: Kao što sam sigurna da stojim pred vama.

NINA: Imate dokaze?

MIA: Čvrste dokaze. Znam kad je veza počela, znam i kako ljubavnica izgleda, čak sam i odlučila s njom porazgovarati o svemu...

NINA: Ne znam baš koliko vam je to pametno.

MIA: Ona ipak najbolje poznaje moga muža... nakon mene. Problem ne bi ni postojao da nije nje. Zato mi se i činilo da je najbolje s njom porazgovarati. Inače, ona je mlađa od njega, i to puno.

NINA: Klasika.

MIA: Da, klasika. Možete misliti kako mi je bilo kada sam saznala da mi suprug ima ljubavnicu.

NINA: Žao mi je, doista mi je žao.

MIA: Ne možete ni pretpostaviti kako je to. Poželjela sam joj zubima pregristi grkljan. Nogu joj staviti u španjolsku čizmu. Gurnuti je pod tramvaj... onako u prolazu... da bude bez tragova. Shvaćate?

NINA: Shvaćam, shvaćam... to je ljudski.

MIA: Nemam kanibalskih sklonosti, ali već sam vidjela toliko puta kako joj grizem grkljan. Oprostite na izrazu.

NINA: Ništa, ništa – to je ljudski. I ja bih na vašem mjestu...

MIA: Ne sumnjam. Mislite li da mi možete pomoći?

NINA: Nadam se, samo moram saznati što više podataka o vama i vašem suprugu i tek onda nas troje zajedničkim naporima, zajedničkim zalaganjem i suradnjom ponovno možemo uspostaviti poljuljanu harmoniju.

MIA: Baš ste zlatni, ali ako nas troje zajednički budemo to rješavali, to bi za moj osjećaj bilo nešto kao grupni seks.

NINA: Kako mislite?

MIA: Bilo bi mi neugodno i pred njim i pred vama istodobno govoriti o intimnostima. Zato sam došla sama. Shvaćate?

NINA: Shvaćam, ali grupna je terapija puno učinkovitija.

MIA: Nisam vam ja za grupnjake. Draže mi je da nas dvije sve dogovorimo nasamo.

NINA: Ja čak ne znam ni kako se vi zovete ni kako se on zove. Ja moram od nečega krenuti, za nešto se uhvatiti.

MIA: Možda je najbolje da se uhvatite za njega... Njegovo je ime Boris, ima 48 godina, radi kao trgovački putnik... izvanredno je studirao višu ekonomsku, ali za razliku od mene, nikada nije diplomirao... Ta njegova ljubavnica 16 je godina mlađa od njega, već pet godina su u vezi, a on ju je svakog vikenda vodio sa sobom po provinciji, po Sloveniji, po Hrvatskoj, dok sam ja bila doma s djecom, poput Penelope.

Nina se digne od stola.

NINA: Ja, ja...

MIA: Sjedni!

NINA: Morala bih popiti vode... vrti mi se u glavi.

MIA: Vrtjet će ti se još više! Sjedni kad kažem! Prostakušo! Ljubavnico!

NINA: Ja nisam htjela, to se dogodilo!

MIA: Dosta jeftinih isprika. Sve znam.

NINA: Oprostite.

MIA: Ne opraštam.

NINA: Nisam vas željela povrijediti.

MIA: Ma nemoj. Ajme što smo fini. Licemjerko – radiš u bračnom savjetovalištu, a ženi otimaš muža. Sramota!

NINA: Oprostite, po tisuću puta oprostite.

MIA: Nisam došla po to “oprostite”, ne treba mi to tvoje “oprostite”, nisam došla radi toga.

NINA: Nego?

MIA: Došla sam da mi pomogneš da spasim brak.

NINA: Ja da vam pomognem?!

MIA: Naravno – ti si bračni psiholog, ti se razumiješ u to. Nadam se da ćeš biti profesionalna do kraja, da me nećeš odbiti samo zato što smo intimno vezane uz istog muškarca, uz istog kretena.

NINA: Ja... pa ja ću učiniti sve što mogu... ja ću se pokušati iskupiti koliko mogu i pomoći vam koliko je to moguće.

MIA: E, to sam i očekivala od tebe. Profesionalnost i kolegijalnost. Svaka čast.

Šutnja... Gledaju se.

NINA: Otkad znate za nas?

MIA: Od početka... već više od pet godina. Muškarci su kao djeca... sve im piše na licu... čim je počeo odlaziti na te sumnjive vikende, čim sam vidjela da se po povratku doma trči tuširati, a sa mnom razgovara kao službenik na šalteru, bez koncentracije... bilo mi je odmah jasno... A i u onim je stvarima bio vidno manje zainteresiran, manje napasan... brzo sam ga prokužila...

NINA: Nisam željela da se to dogodi.

MIA: Ma nemoj! Da ti ne bih povjerovala.

NINA: Pa zašto odmah niste reagirali?

MIA: Saznala sam tko si... U početku nisam željela da našoj djeci uskratiš pomoć, dok si radila u školi, a kasnije sam se navikla na to i shvatila da mi to čak i odgovara.

NINA: Da vam čak i odgovara?

MIA: Na izvjestan način. Boris je bio korektan prema meni i djeci, a to što ga često nije bilo doma... to mi je sve više odgovaralo. Imala sam vremena za sebe, za odlaske na hipodrom i aerobik, za čitanje, za kino, za druženje s prijateljicama. Moj život nije bio sveden na muža i djecu, kako je to slučaj kod devedeset posto žena. Jedino mi jedna stvar nije bila jasna.

NINA: Koja?

MIA: Što si ti uopće našla na njemu. On je s godinama postao tako dosadan, škrt, isključiv. Pitala sam se što mlada slobodna cura radi sa sredovječnim dosadnjakovićem.

NINA: Ako sve znate, onda vjerojatno znate i to da smo prije četiri mjeseca prekinuli i da mu ja više nisam ljubavnica.

MIA: Naravno da znam. Zato sam i došla na ovaj razgovor.

NINA: Ne razumijem... mi više nismo u vezi i svi problemi su riješeni.

MIA: Naprotiv – problemi su i počeli otkako ti s njim više nisi u vezi. I to je razlog zašto sam ja ovdje.

NINA: E, sad mi ništa nije jasno!

MIA: Ništa ti nije jasno?

NINA: Baš ništa.

MIA: Polako, sve ću ti objasniti.

NINA: Oprostite za sve.

MIA: Molim te da mi se više ne ispričavaš, da ne glumiš finu djevojčicu, jer to nisi. A ako mi poželiš doista pomoći, za to ćeš imati priliku. Samo me pažljivo saslušaj.

NINA: Slušam.

MIA: Otkako si nakon petogodišnje romanse ostavila moga muža, moj život postao je pakao. Bolje reći, ostala sam bez svoga uhodanog života, prisiljena da odustanem od svih svojih navika, izgubila sam svoj mir, sve. Kako si ga mogla tako odbaciti nakon svega što je učinio za tebe? Kako?

NINA: Pa, ne znam što da kažem.

MIA: Jadničak je pao u takvu depresiju, da su naša djeca pomislila kako je teško bolestan... A onda, ubrzo potom, on je otkrio “ljepotu bračnog života” i počeo nas zlostavljati subotnjim izletima, nedjeljnim obiteljskim ručkovima, prestao je putovati, kao šef trgovačkih putnika može si priuštiti da radi samo uredske poslove, prestao je navečer odlaziti na hitne

sastanke i svaku, baš svaku večer bio je uz mene. Izbacio me iz uhodane svakodnevnice, onemogućio mi da nastavim sa svojim dosadašnjim druženjima, posesivno se bacio na mene i našu djecu... Odjednom sam shvatila kako mi je bilo lijepo dok je imao ljubavnicu... Djeca su, naravno, prije mjesec dana pobjegla u svoj stan i spasila se daveža, a ja sam ostala izložena njegovom posesivnom društvu. Usto, mi smo u proteklih pet godina upražnjavali seks jednom mjesečno, što je moja prava mjera. Ja to ne volim baš prečesto, a u zadnja četiri mjeseca napastuje me čak dva puta mjesečno. To je povećanje za sto posto. Sve to s njim potpuno me izludjelo pa sam shvatila da mi samo ti možeš pomoći, da me samo ti možeš razumjeti, da je divna okolnost što ljubavnica moga muža radi kao psiholog u bračnom savjetovalištu. Intuitivno sam osjećala da me nećeš odbiti i da ćeš mi istinski pomoći.

NINA: Ne znam što bih rekla.

MIA: Ne moraš ništa reći, samo mi pomoz. Želiš li mi pomoći?

NINA: Jasno da želim.

MIA: Sjajno. Predivno. Znači, pomoći ćeš mi?

NINA: Pokušat ću... ako mogu.

MIA: Naravno da možeš. Divno je to što je moj muž odabrao tako dragu, pozitivnu ljubavnicu. Divno je to što se nas dvije razumijemo. Baš mi je drago što smo se napokon upoznale ovako uživo. Intuicija me nije prevarila. Zgodna si... ljepuška... čini se i da si inteligentna i kao osoba na svom mjestu... Baš mi je drago.

NINA: Pa i meni je drago. Iako mi nije jasno kako vam ja mogu pomoći.

MIA: Ako želiš – lako.

NINA: Objasnite.

MIA: Vidiš, Nina, dok je moj muž imao ljubavnicu, dok je bio u vezi s tobom, moj život bio je... bio je takav da sam ja bila zadovoljna tim životom. Imala sam svoj svijet... čak sam i s mužem i s djecom živjela u jednoj poželjnoj ravnoteži, ako shvaćaš što želim reći. Ali,

otkako si ga ostavila, sve je pošlo nizbrdo. Sve se zakompliciralo. Niti sam ja više sretna niti je sretan on, a i djeca su pobjegla od nas zbog njegove posesivnosti. I sad, nakon dugotrajnog razmišljanja, došla sam do zaključka da nam samo ti možeš pomoći.

NINA: Kako?

MIA: Budi mu opet ljubavnica. S tobom smo svi bili sretni i zadovoljni.

NINA: Vi se šalite?!

MIA: Ni najmanje. Problemi se mogu riješiti samo ako mu ti opet budeš ljubavnica. Naravno, on ne smije saznati za naš razgovor jer bi u tom slučaju taj preljub izgubio draž zabranjenog voća, skrivanja i maskiranja. A znaš kakvi su muškarci – oni vole samo zabranjeno voće.

NINA: Gospođo, vi niste normalni!

MIA: Ma nemoj, ja nisam normalna?! Bezobrazna balavice. Ševila si se s mojim mužem pet godina, nabijala si mi rogove uzduž i poprijeko, a sad se još usuđuješ meni, zakonitoj ženi, reći da nisam normalna. E, stvarno si prava kurva!

NINA: Oprostite, nisam vas htjela povrijediti, jednostavno... zbunjena sam.

MIA: Ne zanima me tvoja zbunjenost, nego me zanima jesi li mi spremna pomoći ili nisi.

NINA: To nije tako jednostavno... meni je njega bilo dosta u tih pet godina, ja bih voljela da se u mom životu pojavi netko drugi. On mi je, jednostavno rečeno, dosadio.

MIA: A što misliš koliko je tek meni dosadio u protekle 23 godine. Dakle, hoćeš li mi pomoći ili mi nećeš pomoći?

Šutnja.

NINA: Što će biti ako odbijem?

MIA: Ako odbiješ... potrudit ću se da tvoji šefovi saznaju da živiš kao ljubavnica, potrudit ću se da i u novinama osvane vijest kako u bračnom savjetovalištu radi žena koja nema moralne kvalitete za taj posao.

Nina se okrene prema publici.

NINA: Ovo je ucjena, klasična ucjena. Još prije tri godine prvi put sam pomislila da trebam prekinuti s Borisom. Da sam to tada učinila, danas ne bih bila u ovoj glupoj situaciji. Ali, nije lako prekinuti, nije lako nekome tko te obasipa ljubavlju reći: “Ja više ne želim s tobom.” Prije negoli je on ušao u moj život nisam mogla ni u snu pomisliti da ću jednoga dana postati nečija ljubavnica. To mi je bilo nezamislivo. Znala sam da to nije za mene, iako je u početku bilo neke draži u svemu tome, bilo je nekog uzbuđenja koje izostaje u običnim vezama. I kad sam napokon uspjela prekinuti s njim, kad sam pomislila da je zauvijek gotovo s tim skrivanjima i prerusavanjima, da je gotovo s vezom koja je izgubila svoj identitet, da okrećem novu stranicu, moja prošlost nenadano mi se vratila kao bumerang. Što da kažem osim da je ova žena prema meni tako bezobrazna da ne znam što učiniti. Nekada me je istinski pekla savjest što spavam s njezinim mužem, a sada mi se čini da mogu shvatiti Borisa zašto je pored nje ovakve nježnost morao potražiti kod druge. Vjerojatno i vi slutite da mi je stalo do mojega radnog mjesta. Volim posao koji radim. Osjećam da znam kako pomoći ljudima, kako spasiti brakove koji kreću krivim smjerom. To što sam i sama sudjelovala u nastanku i egzistiranju jednoga bračnog trokuta, to mi je u profesionalnom smislu samo veliki plus. Na taj način saznala sam više o disfunkcionalnosti bračnog mehanizma nego što bih saznala na dvadeset seminara i deset psihoterapija. To praktično dodatno iskustvo pomaže mi u poslu, ali ova neugodna oštrokondža doista bi me mogla javno napasti i dovesti do toga da izgubim radno mjesto do kojeg mi je stalo. Usto, bila bih još i javno osramočena.

Nina se “vratila” u scenu s Miom.

NINA: Zar ne bi bilo puno bolje i učinkovitije za rješenje nastalog problema da sami pokušate s njime otvoreno razgovarati o svemu što vam smeta, a on neka jednako otvoreno iskaže svoje primjedbe na vašu zajednicu i u jednom konstruktivnom dijalogu mogli biste...

MIA: Slušaj, balavice, nisam došla u bračno savjetovalište po tvoj savjet, nego sam došla da ja tebi kažem što trebaš činiti ako ne želiš izgubiti svoje radno mjesto.

NINA: Stvarno ste gori i od najgore...

MIA: Vidiš da nemaš izbora, kolegice.

4. (nasip/automobil)

Nina, Boris

U pozadini scene je stražnje sjedalo automobila. Ispred sjedala su dva reflektora, odnosno dva automobilska svjetla. Automobilska svjetla se pale, čuje se zvuk motora. Na sjedalu sjede Boris i Nina, ali ih publika ne može vidjeti zbog svjetala koja im udaraju u oči.

NINA: Gdje smo to, Borise, kamo voziš?

BORIS: Daleko od grada... Stigli smo. Ovdje ću parkirati.

Zvuk zaustavljanja automobila.

NINA: Pitam te gdje smo.

BORIS: Kod savskog nasipa. Daleko od civilizacije, daleko od kuća, od ljudi. Vidiš da je ovdje pustoš.

NINA: Ali, po nasipu netko može naići. Netko od džogera.

BORIS: Ne boj se, nitko ne džogira noću.

NINA: Ali, noću ljudi šeću pse. Da nas netko zatekne kako... umrla bih od srama.

BORIS: Ništa se ne boj. Dovoljno smo daleko od nasipa. A ako netko i naiđe, neće nas ni čuti ni vidjeti. Bit ćemo diskretni, tihi.

NINA: Svejedno, bojim se.

BORIS: Dobro je da se bojiš, to unosi adrenalin u ovu večer, u našu vezu. To je pozitivno.

NINA: Možda smo ipak trebali kod mene doma.

BORIS: Oprosti, ali sama si priznala da ti je doma već monotono, šablonski, klišeizirano. Ja sam obećao da ću smisliti nešto što će osvježiti našu vazdu i cijeli sam tjedan razmišljao o tome, dok se napokon nisam dosjetio seksa u autu. Pošto ti nikada nisi prakticirala seks u autu, ovo će za tebe biti neponovljivo iskustvo. Meni je to rutina i mogu ti jamčiti da nema boljeg seksa od seksa u autu, i to na stražnjem sjedalu.

NINA: Ma znam, ali kako ćemo sada...

BORIS: Sada se trebamo igrati i u igri će se sve dogoditi. Dakle, počinjemo s onim: "Ide, ide mali mrav", i stiže mrav do tvoje veste koja mu jako smeta. I mravac želi da ti skine vesticu.

NINA: Sama ću, Borise, pusti, sama ću. Samo mi daj minutu-dvije da se prilagodim na ove okolnosti, daj mi minutu da se odmorim, da popušim cigaretu prije nego počnemo. Znaš da me cigareta smiruje. Nadam se da nemaš ništa protiv jedne cigarete.

BORIS: Dobro, popuši. Iako znaš da mi dim smeta. Dok ti pušiš, ja ću malo protegnuti noge, da vidim gdje smo to.

Boris dođe pred publiku, ispred svjetala.

BORIS: To sa seksom u autu, to me je uvijek privlačilo. To je za moju generaciju bio uobičajen način ulaska u svijet erotike. Uvijek sam zavidio dečkima koji su prepričavali svoje doživljaje o seksu na zadnjem sjedalu automobila. U mašti sam sve to mogao zamisliti kao da sam bio ondje i držao fenjer opisanom napaljenom paru. Nažalost, to sâm nikada nisam

iskusio. Za mene je u mladosti seks u automobilu ostao trajna nepoznanica zbog jednog banalnog razloga – nisam imao automobil. Tek u sedmoj godini našega braka moja žena i ja kupili smo automobil, ako se *renault 4* može nazvati automobilom. Bilo mi je neugodno rođenoj ženi predložiti da se seksamo u automobilu. Pomislila bi da sam nastran. I tako, tek danas, u četrdeset osmoj godini, iskusit ću ono o čemu sam počeo maštati prije točno trideset godina. Nina misli da sam majstor u tome, a pojma nemam kako na pola kvadratnog metra obaviti posao koji inače obavljam u prostranim krevetima. Sad vam je valjda jasno zašto sam uzbuđen i zašto mi ide na živce to što je u ovom povijesnom trenutku odlučila popušiti cigaretu.

Boris se vrati u "auto".

BORIS: Stigao je tvoj mačor, mrnjau! Stigao je tvoj medvjed Brundo, bru, bru! Hajde, dušo, "ide, ide mali mrav".

NINA: Evo, ljubavi, evo... Daj mi malo mjesta, evo ovako... odi malo na stranu. A sad poljubi svoju bubicu golubicu, sad će tebe bubica golubica svojim krilcima...

BORIS: Pazi, Nina, mjenjač! Pazi!

NINA: U redu, u redu, pazim.

BORIS: "Ide, ide mali mrav."

NINA: Dođi, mravac, dođi, mravac... Muci, mucu, mačore... Čekaj, Borise, kako ću se sad skinuti?!

BORIS: Nekako, polako, daj bar... Pa nisi morala baš u hlačama, sve bi bilo lakše da si došla u suknji.

NINA: Pomozi mi.

BORIS: Pazi, samo malo, pazi!

NINA: Što mi to sad radiš? Pa ne mogu tako...težak si mi, ne mogu se od tebe ni skinuti ni disati... Čovječe, ne ide, stvarno ne ide. Da bar imaš veći auto.

BORIS: Neki su moji prijatelji to radili i u *fići*. “Boj ne bije svijetlo oružje.” Samo se opusti... evo, sad ću ti ja pomoći, samo da... Joj!

NINA: Što ti je?!

BORIS: Leđa! Ukljuještilo me u leđima.

NINA: Ležiš na meni, čovječe!

BORIS: Čekaj! Boli, pazi! Stani malo, ajoj! Daj polako da se izvučemo iz auta. Može mala pauza?

NINA: Može, treba mi zraka.

BORIS: Joj, polako, ja moram prvi.

Izlaze iz “automobila” i dolaze pred svjetla. Boris je raskopčan, Nina je u bijeloj majici, u ruci nosi vestu.

NINA: Vani je hladno.

Nina navlači vestu, Boris se zakopčava.

NINA: Zašto si inzistirao da ovo moramo napraviti baš danas?

BORIS: Oprosti, morao sam te danas vidjeti, iako smo se dogovorili da sutra nakon posla dođem k tebi doma. Danas je važan dan i morao sam te imati makar samo pet minuta. Danas je važan dan, okrugli datum, dan koji zaslužuje da bude obilježen kao poseban. Hajde, sjeti se, što je danas?

NINA: Danas je... pojma nemam. Što je danas? Godišnjica Oktobarske revolucije?

BORIS: Nešto još važnije za nas dvoje... Hajde, napregni vijuge, mučni glavom.

NINA: Ma daj, Borise, ne muči me više, što je danas?

BORIS: Na današnji dan, prije točno mjesec dana, ti si me nazvala i pozvala da dođem k tebi doma, nakon posla... Na današnji dan smo se nas dvoje pomirili i moj život dobio je novi smisao: ja sam opet najsretniji čovjek u glavnom gradu naše domovine.

NINA: I zato smo morali doći ovdje na nasip?

BORIS: Ne samo zato nego i da ti dam prelijep dar.

Boris ode do "auta" i uzme aktovku. Brzo se vrati. Potom počne otvarati aktovku.

NINA: Nadam se da nije pjesma.

BORIS: Nije, ne boj se, nešto mnogo ljepše.

Iz torbe izvadi ofucanu ružu.

BORIS: Ruža za ružu.

NINA: O, Borise, pa nisi se trebao trošiti.

BORIS: Pa, moram i ja ponekad pokazati koliko te volim.

NINA: Hvala, dušo!

Uzme ružu, on joj udijeli poljubac u čelo.

NINA: Ne bih se ljutila ni da si mi donio cijeli buket. Mi žene volimo cvijeće.

BORIS: A, ne, buket nipošto – to je tako skupo i prostački, buket u ovom gradu košta pravo malo bogatstvo, a ja ne bih htio da pomisliš kako tvoju ljubav želim kupiti novcem i razmetanjem. Pravi kavalir je uvijek decentan i skroman. Ipak, ja nisam grčki brodovlasnik.

NINA: Nažalost.

BORIS: Što si rekla?

NINA: Ništa, ništa.

Kratka šutnja.

BORIS: Došao sam ti i zbog još jedne stvari: danas sam u uredu napravio plan za sljedećih šest subota i za šest gradova u Sloveniji i Hrvatskoj koje ću obići... naravno, zajedno s tobom. Radi se o sjajnim gradovima.

Izvuče papir iz torbe.

BORIS: Ovako... po redoslijedu događanja, naše avanture, naši predivni izleti idu ovim redom: prva subota Ptuj, druga subota Lepoglava, potom Ajdovščina, Zabok, Postojna i Ludbreg.

NINA: Negdje si mogao ugurati i Pariz ili London.

BORIS: Nažalost, naši proizvodi nisu atraktivni za zapadno tržište... Ljubavi, opet ćemo uživati kao nekada kradući ljubav po slatkim gradićima, po skromnim hotelčićima, naša romansa se nastavlja kao u najljepše dane prije pet i pol godina, kada smo počeli, kada smo otkrili ljepotu dodira naših tijela, radost konspirativne igre...

NINA: Borise, ja sam upisala postdiplomski i meni subote trebaju za učenje.

BORIS: Ma daj, možeš učiti preko tjedna.

NINA: I preko tjedna mi dolaziš doma. Molim te, dušo, prebaci u nižu brzinu, ja moram misliti i na svoj posao i na svoje prijateljice. Roditelje nisam obišla već dva mjeseca, pa znaš...

BORIS: Čekaj, dušo, čekaj... Uvijek sam ti govorio da ne postoji važnija i uzvišenija stvar u životu od ljubavi. I uvijek si se slagala sa mnom u tome. Je li tako?

NINA: Ma ne možeš sad...

BORIS: Molim te, reci je li tako?

Šutnja.

NINA: A što ako tvoja žena posumnja?

BORIS: Ma daj, njoj tako nešto nikada ne bi palo na um.

NINA: Sigurno?

BORIS: Garant.

NINA: Svejedno, budi oprezan.

BORIS: Ja sam najlukaviji muž u Europi – uvijek imam po dva alibija u rezervi.

NINA: I najlukaviji mogu pogriješiti.

BORIS: Oni možda ponekad, ali ja nikada.

NINA: Da se vratimo u auto pa da obavimo to zbog čega smo došli?

BORIS: Čuj... ja bih radije kod tebe doma. Ovdje je tako nespretno, a i leđa me bole.

NINA: Slažem se. Auto je ipak osmišljen za vožnju, a krevet...

5. (kuhinja)

Boris, Mia

Mia u kuhinji uzima turski ibrik s kavom i nalijeva kavu u šalicu. U sobu ulazi Boris.

MIA: Dobro jutro, dušo.

BORIS: Dobro jutro, draga.

MIA: Hoćeš popiti kavu?

BORIS: Nemam vremena, žurim, nešto ću pregristi i juriš na put.

MIA: A meni nema ljepše stvari od ovih subotnjih jutara, u miru, u tišini, uz mirisnu kavicu. Nigdje ne moram žuriti, milina Božja. A popodne me čeka hipodrom i jahanje do iznemoglosti. Eh, da je svaki dan subota ujutro. Bez posla, bez obveza.

BORIS: E, dok jedni uživaju, drugi moraju raditi, i to naporno.

Boris uzme kruh, reže sir.

BORIS: Mogla si mi barem pripremiti sendvič.

MIA: Znaš da subotom ujutro ne volim ništa raditi.

BORIS: E, baš si bezobrazna... dok ja naporno radim, tebi je teško pripremiti jedan običan sendvič.

MIA: Kao da ti meni pomažeš dok ja radim. Uostalom, neće tebi biti tako loše na putu.

BORIS: To ti misliš jer nemaš pojma kako je teško pregovarati po tim malim gradovima sa sumnjičavim partnerima. I to sâm, daleko od topline doma.

MIA: Hajde, što preuveličavaš svoje zasluge, pa znam da se nećeš preznojiti tamo od toga... ne čekaju te fizički naponi, nisi ni sportaš ni zemljoradnik.

BORIS: Ti ne možeš, a da ne umanjiš moje zasluge za našu obitelj, moju žrtvu koju podnosim samo da bi ti... da bismo svi mi mogli kvalitetnije živjeti.

MIA: U koji grad danas putuješ?

BORIS: U Lepoglavu.

MIA: U Lepoglavu?

BORIS: Da.

MIA: Je li to tamo gdje je zatvor?

BORIS: Jest.

MIA: Nikada nisam bila ondje.

BORIS: Gdje, u zatvoru?

MIA: Ne, nego u Lepoglavi.

BORIS: Pa što onda.

MIA: Mogao bi me povesti sa sobom.

BORIS: Gdje?

MIA: U Lepoglavu.

BORIS: Kada?

MIA: Danas... rekao si da danas ideš u Lepoglavu. Je li tako?

BORIS: Tako je.

MIA: Zašto mene ne bi poveo sa sobom, rekao si da ti je teško biti na putu, daleko od topline doma. A toplinu domu daje žena, žena je mužu dom, a ne zidovi, namještaj i to. Je li tako?

BORIS: Mogu ja i sam. Zašto da se ti patiš i potucaš po lošim cestama. Danas ti je subota, jedina prilika za odmor nakon napornog radnog tjedna, nema potrebe da se patiš.

MIA: Ništa mi nije teško za tebe.

BORIS: Popodne imaš jahanje na hipodromu, vjerojatno si i prijateljicama obećala kavu poslije toga...

MIA: Ma mogu ja sve to preskočiti ako je moj muž u pitanju. Vidim da ti je teško na putu, vidim da te opet tjeraju da radiš i vikendom, dok drugi planduju. Toliko mogu učiniti za svoga muža – praviti mu društvo na putu. Za tebe sam spremna učiniti bar toliko.

BORIS: A ne, to ne bi bilo dobro.

MIA: Zašto?

BORIS: Djelovao bih neprofesionalno kada bih na poslovne dogovore vodio svoju ženu. To u mojoj branši svi gledaju krivim okom – pao bi mi rejting. Razumiješ? To je kao što nekada na brod nisu uzimali žene, jer je žena na brodu donosila nesreću.

MIA: Ne vjeruješ valjda da ću ti ja donijeti nesreću na putu?

BORIS: Ma nisam to rekao, ja sam...

MIA: Ne želim da ti bude dosadno na putu i žao mi je da se sam smrzavaš u hotelu. Nikad nismo u hotelu... baš bih voljela s tobom i to iskustvo. U dvoje je i ljepše i toplije. Slažeš li se sa mnom?

BORIS: Ma slažem se, dušo, ali znaš da nikada nije dobro miješati poslovni i privatni život. To je jednostavno neprofesionalno.

MIA: Misliš?

BORIS: Mislim. Odi ti lijepo na svoj hipodrom i uživaj kad ti je Bog dao, a ja ću se žrtvovati za nas dvoje i odraditi to što moram.

MIA: Stvarno si velikodušan... i nesebičan.

BORIS: S godinama čovjek postane takav, a i ništa mi nije teško kad znam da je to za sreću naše obitelji.

MIA: Inače, za tjedan dana moja mama slavi rođendan. Baš u subotu. Predložila sam joj da dođe k nama s tatom i da ćemo joj prirediti proslavu. Ja ću napraviti tortu, ti ćeš ispeći roštilj. Doći će i naša djeca.

BORIS: Sjajno, sjajno... Kažeš, u iduću subotu... Ali ja sam na putu. U Ajdovščini.

MIA: Daj, Borise, pa nećeš valjda na mamin rođendan putovati?!

BORIS: To je poslovni put. To je davno prije isplanirano. Ja moram ići, a proslavu pomakni za neki drugi dan.

MIA: Što je tebi, čovječe?! Pa ne može se rođendan pomaknuti. To je kao da kažeš: "Pomakni proslavu Nove godine." Ako je cijela obitelj na maminom rođendanu, onda izvoli lijepo biti i ti. Još ću pomisliti da ideš tamo s nekom kolegicom, ženom, ljubavnicom.

BORIS: Ma daj, dušo, kako možeš tako blatiti našu ljubav, naš brak. Takve strašne riječi... nisam se od tebe nadao, oprosti.

MIA: A što ja znam zbog čega ti ne odustaješ od sljedeće subote.

BORIS: Pa prije bi mi se ruke sasušile nego što bih tebe s nekim u hotelu... Ma daj, stvarno si drska, vrijeđaš me, evo ljutim se kao nikada. Dok ja mukotrpno radim, ti me blatiš svojim neosnovanim sumnjama.

MIA: Oprosti, ali sam mi svojom tvrdoglavošću daješ argumente. Pošalji nekog drugog u Ajdovščinu. Što bi moja mama rekla da ne budeš s njom na njezin dan. Uostalom, opet previše ganjaš tu karijeru, opet nas zanemaruješ.

BORIS: Oprosti, ali netko se mora žrtvovati za obitelj. Danas se ne može ništa bez novca.

MIA: Ma daj, imamo sve. Sačuvaj te vikende za sebe, za obitelj.

BORIS: Nije to tako jednostavno. Ravnatelj mi je otvoreno rekao da od mene očekuje da ponovno budem uzor svima i ja doista moram...

MIA: Na mamin se rođendan ništa ne mora. Kada kažeš ravnatelju da tvoja punica slavi okruglo sedamdeset, sigurna sam da će imati razumijevanja.

BORIS: Ajde dobro. Učinit ću tu žrtvu. To neću propustiti. Na njenom rođendanu moram biti, sve ću odgoditi.

Boris se okrene prema publici.

BORIS: Ta stara koza još uvijek slavi rođendane. Sve sam isplanirao za Ajdovščinu, i Ninu sam jedva nagovorio, a sada sve pada u vodu, jer ona želi obilježiti povijesni datum – dan svoga rođenja. Kamo sreće da se nikada nije ni rodila, možda bi i moj život bio smisleniji i ljepši.

6. (ulica)

Boris, Nina

Noć je. Ulicom šeću zagrljeni Boris i Nina.

BORIS: Predivno mi je ovako s tobom noću prošetati ulicom. Devet je sati, grad je pust. Žena mi je doma, sin i kći otputovali su u Austriju na tri dana. Pa ipak, adrenalin radi, jer šetam zagrljen sa svojom ljubavnicom, izložen opasnosti da me netko od poznanika vidi i prepozna.

NINA: Ne volim riječ ljubavnica.

BORIS: Ne volim ni ja izraz trgovački putnik pa ipak sam trgovački putnik.

NINA: Svejedno, ne zovi me više ljubavnicom, jer mi se to ne sviđa.

BORIS: U redu, “prijateljice”.

Šutnja.

BORIS: Čuj, imam jedan mali problem. A mislim da bi mi ti mogla pomoći.

NINA: Kaži!

BORIS: Malo je nezgodno.

NINA: Mora da je puno nezgodno kad oklijevaš. Pričaj!

BORIS: U utorak žena i ja imamo dvadeset petu godišnjicu poznanstva.

NINA: Poznanstva?

BORIS: Točno. Odnosno, na taj dan smo prije dvadeset pet godina prohodali. I onda ona meni svake godine na taj dan kupi neki dar. Ja se obično pravim da sam zaboravio jer mi to ide na živce, ali ovo je dvadeset peta godišnjica i mislim kako bi bio red da joj nešto kupim za taj dan.

NINA: I, što ja imam s tim?

BORIS: U dvojbi sam. Ne znam što da joj kupim. Što uopće danas žene vole, što je uopće primjereno za takvu obljetnicu. Htio sam se s tobom posavjetovati.

NINA: Baš sa mnom?

BORIS: A s kim drugim? Ti si ženskog spola – znaš što vole žene. Usto, jedino sam s tobom tako blizak da te mogu otvoreno upitati za savjet. Ti me dobro poznaješ i znaš da svaki dar otkriva i darovatelja. Hoću reći, dar kazuje puno više o onome tko ga daje nego o onome tko ga prima.

NINA: Mislim da je malo neukusno da ti ja pomažem u tome.

BORIS: Zašto?

NINA: Iz moralnih razloga.

BORIS: Joj, nemoj me samo s moralom, pa znaš gdje živimo.

NINA: Gdje živimo?

BORIS: Živimo u našoj zemlji, u kojoj su moralisti smješnji od lopova.

NINA: Ja o sebi mislim malo drukčije.

Zazvoni Ninin mobitel!

NINA: Halo... da, ja sam... Dobro sam, dobro... Zašto? Firenca?!... Kada?... Subota?...

Samo trenutak.

Nina rukom pokrije mobitel pa upita Borisa:

NINA: Onaj Ludbreg od sljedeće subote, stoji li to još uvijek?

BORIS: Naravno.

NINA: Može li se otkazati?

BORIS: Ni u ludilu. Ajdovščina nam je propala. Već sam rezervirao dvokrevetnu sobu.

Neću valjda za samog sebe plaćati dvokrevetnu.

Nina duboko uzdahne pa opet prisloni mobitel na lice.

NINA: Čuj, oprost, ali nikako ne mogu ovu subotu, već imam dogovoreno i ne mogu otkazati... Pa, i meni je žao, ali drugi put možda... Bog, laku noć!

Šutnja.

BORIS: Tko je to bio?

NINA: Tamo u zgradi gdje radim nalazi se arhitektonski ured, sljedeće nedjelje idu na izlet u Firencu pa su me pozvali.

BORIS: Zašto baš tebe?

NINA: Na pauzi pijemo kavu zajedno pa smo se sprijateljili.

BORIS: A u tom arhitektonskom uredu su žene ili muškarci?

NINA: I žene i muškarci.

BORIS: A sad na telefonu, ta osoba koja te je zvala, to je bila žena ili muškarac?

NINA: Ma daj, Borise, molim te, bio je hermafrodit. Jesi li sad zadovoljan?

BORIS: Grozno je to koliko taj mobitel danas uništava život ljudima, uništava im privatnost. Tako smo lijepo šetali po ovom svježem zraku, tako smo lijepo uživali, sve dok taj tvoj mobitel nije uskočio u našu privatnost, u naš život. Trebalo bi zakonom zabraniti te glupe

mobitele, ljudi su postali jadni ovisnici koji više nemaju svoju osobnost, svoj mir, svoju intimu.

Zazvoni mobitel u Borisovom sakou. Boris ga hitro izvadi i prisloni ga na uho.

BORIS: Da, dušo, ja sam. Tu sam... Kako gdje sam... pa, na večeri sam... zar ne čuješ zveckanje escajga... da, malo je zatišje prije deserta, sad smo se svi malo utišali, dečki koriste predah da zapale cigaretu... Roberte, pazi, otišlo ti je na odijelo!... Sori, dečki, pričam sa ženom, evo sad ću... Oprosti, draga, upravo je stigao ravnatelj, moram prekinuti, Bog... Naravno da ću doći prije ponoći, samo ti gledaj televiziju i uživaj, žao mi je što nismo zajedno. Bog, Bog!

Šutnja.

NINA: Lažeš ko malo dijete.

BORIS: Ako je laž korisna, onda je i društveno opravdana. Čak humana.

NINA: Toliko svi lažemo u ovome životu, da je to već postalo odvratno.

BORIS: Bolje slatka laž nego gorka istina.

NINA: Odlučila sam sljedeće nedjelje otići u crkvu na ispovijed.

BORIS: Ma daj, što će ti to?! Prije nikada nisi išla u crkvu.

NINA: U djetinjstvu sam išla. A u proteklih mjesec dana dvaput sam išla na misu i baš mi je godilo... Zato sam i došla na ideju da odem na ispovijed.

BORIS: Ma daj, što će ti to. Nije to za tebe.

Šutnja. Odjednom Boris zastane i uznemirena glasa upita.

BORIS: Nećeš valjda svećeniku reći za nas?!

NINA: Moram. Bit će mi lakše. Ispovijed nema smisla ako nije do kraja iskrena. Ništa se ne smije prešutjeti.

BORIS: Znači, misliš mu reći za našu vezu?

NINA: Mislim.

BORIS: Nećeš valjda spominjati moje ime, nećeš valjda reći tko sam ja?!

NINA: Reći ću da sam u vezi s oženjenim čovjekom, ali ti neću spominjati ime.

BORIS: Nemoj spominjati ni koje sam profesije, da svećenik ne bi jednoga dana dokučio o kome se radi.

NINA: Borise, ne boj se. Znaš da svećenike veže ispovjedna tajna.

BORIS: Pusti ti to, i svećenici znaju popiti za Božić, a i inače... Ja sam bio na jednom vjenčanju kad se svećenik napio i pričao takve viceve da smo svi ostali bez teksta... Ne sviđa mi se ni sama pomisao da o našem intimnom životu pričaš pred drugima. To je naša intima, naša svetinja, naša tajna. A pogotovo mi se ne sviđa da našu uzvišenu i čistu vezu tretiraš kao grijeh.

NINA: Ali to i jest grijeh.

BORIS: Ma daj, molim te, vidi se da nikada nisi bila u braku. Da poznaješ moju ženu, shvatila bi me i razumjela. Uostalom, poštenije je imati ljubavnicu nego ići u javne kuće i za skupe pare kupovati ljubav i zadovoljstvo, kako su činili naši djedovi i pradjedovi u prošlosti.

NINA: E, baš ti hvala na toj degutantnoj usporedbi.

BORIS: Oprosti, nisam mislio tako. Oprosti.

7. (ured)

Nina, Mia

Nina sjedi za stolom. Dolazi Mia.

MIA: Dobar dan.

NINA: Kasnite sat vremena.

MIA: Znam. Jedva sam se oslobodila Borisa. Htio je sa mnom provesti ovo poslijepodne, nikako da me ostavi nasamo. Onda sam se sjetila izvući na njegov rođendan pa sam mu rekla da moram biti sama, jer mu želim kupiti dar.

NINA: Kad mu je rođendan?

MIA: Zar ne znaš?

NINA: Znala sam, ali sam zaboravila.

MIA: U četvrtak, dvadeset šestoga.

NINA: A, da.

MIA: Moraš mu i ti kupiti neki dar, neku sitnicu... Nemoj zaboraviti pa da mi doma dođe nervozan.

NINA: Okej, imat ću to na umu.

MIA: Zašto si htjela da se nađemo?

NINA: Htjela sam vam reći... ja više ne mogu ovako.

MIA: Što želiš kazati?

NINA: Ne mogu više s njim.

MIA: Obećala si... hoćeš da ostaneš bez radnog mjesta?

NINA: Nemojte me ucjenjivati, nego mi pomozite da riješimo problem.

MIA: A u čemu je problem?

NINA: Problem je u njemu. Posesivan je, nepodnošljiv... tjera me stalno da idem s njim na ta putovanja po provinciji, dolazi mi doma dva-tri puta tjedno... otkako smo se pomirili postao je seksualno nezajazljiv. Usto, znam sve njegove viceve, sve njegove šale, petlja mi se u život, sve mora biti po njegovu. Koma. Drugim riječima: dosadio mi je.

MIA: Takvi su svi muškarci koje poznajem. Ne vidim gdje je problem? Očekujem od tebe da ne prekidaš dogovor i da nastaviš sve po starome. Žena si. Duraj! Trpi!

NINA: Ma, ima još nešto.

MIA: Kaži!

NINA: Tamo gdje radim, u istoj zgradi, vrata do nas je arhitektonski projektni biro.

MIA: Da, i?

NINA: Tamo radi jedan mladić, moje godište... arhitekt je i stalno me zove na piće, u kino. Zgodan je, drag...

MIA: A, tako... Jesi li već izišla s njim?

NINA: Nisam... mislim da ne bi bilo pošteno dok sam s Borisom u vezi...

MIA: Sviđa ti se?

NINA: Jako.

MIA: Koliko jako?

NINA: Jako jako.

MIA: Sigurna si u svoje osjećaje?

NINA: Sto posto.

MIA: Pazi, žene su ponekad sklone umisliti da im se netko sviđa samo zato jer je dotični gospodin ljubazan, nasmiješen, jer nosi dobro odijelo.

NINA: Ma, nije to. Kvalitetan je čovjek. I svaki put kad ga susretnem... zatreperim. Kao u osnovnoj školi.

MIA: A čuj... ako je tako, jasno je da ne možeš više igrati ovu igru i biti Borisova ljubavnica... S druge strane, ako prekineš s Borisom, mene ćeš gurnuti u govna, ponovno će mi sjesti za vrat... A opet, ako se pojavila prava ljubav, pravi čovjek za tebe, onda ne mogu tražiti da se zbog nas žrtvuješ i to uništiš. Ja sam inače uvijek u životu bila za to da pobijedi ljubav, istinska ljubav. A sad je to tako komplicirano... i zbog Borisa i zbog mene.

NINA: Zato sam željela s vama porazgovarati... ja nisam pametna... kako da se to rasplete, a da bude dobro i za vas i za mene...pa i za Borisa.

Dugotrajna šutnja.

MIA: Sranje. Veliko sranje.

NINA: Znam, znam.

Mia se okrene publici.

MIA: Eto što ti je život: prvo riješim svoje probleme, riješim muževe probleme, a sad moram rješavati probleme ljubavnice svoga muža. Što je najsmješnije, stalo mi je i do njezine sreće.

Nina se okrene publici.

NINA: Osjećam se još gluplje nego ona. Radim u bračnom savjetovalištu kao iznimno poštovano stručno lice. Uspješno pomažem ljudima i s najvećim životnim i emotivnim poteškoćama. A sad sam spala na to da tražim pomoć od žene svoga ljubavnika.

Nina i Mia se "vrate" u scenu.

Dugotrajna šutnja.

NINA: Je l' vam pada što na pamet?

MIA: Pusti! Šuti! Vidiš da mislim.

Dugotrajna šutnja.

MIA: Znam! Sjetila sam se!

NINA: Stvarno?!

MIA: Imam rješenje!

NINA: Kažite.

MIA: Polako, čekaj, evo ovako: ti moraš ići svojim putem, izgraditi svoj život bez ljubavnika. Je li tako?

NINA: Jest! To bi za mene bilo najbolje.

MIA: Ja moram svoga muža preuzeti na sebe, ali na takav način da me više ne davi i da mi bude podložan i manji od makova zrna. Je li tako?

NINA: Jest. To bi možda bilo najbolje i za vas.

MIA: E, a da bi on ostavio tebe na miru i meni se vratio na način da ja dominiram nad njim, bilo bi nužno da ga ja “kao” zateknem dok je s tobom i raskrinkam ga kao ljubavnika, da se na smrt naljutim što me vara i kažem mu da mi više ne dolazi na oči, da više s njim pod istim krovom ne želim provesti ni jednu jedinu noć. On tada odlazi k svojoj mami... i tamo živi mjesec dana, dok se ja ne umilostivim i ne omekšam pa mu dopustim da se vrati doma. On se vraća kući manji od makova zrna, ja sam gospodar situacije i sve je od toga dana onako kako ja kažem, jer on ima 3 kilograma putra na glavi.

NINA: Sjajna ideja! Ali, to sve odglumiti, odigrati, to baš i nije jednostavno.

MIA: Ako se žene u nešto razumiju, onda je to šoping i gluming. Samo nam treba dobar scenarij. Slažeš li se?

NINA: Slažem se.

8. (muzej)

Nina, Boris

Boris je u muzeju, dolazi Nina.

BORIS: Kasniš.

NINA: Oprosti.

BORIS: Zašto si željela da se nađemo ovdje? I to hitno?

NINA: Željela sam da popričamo, da se vidimo, da razgovaramo.

BORIS: Mrzim ovo mjesto... od onoga dana kada smo prekinuli... ne volim se toga ni sjetiti.

NINA: Ali, ovdje smo i počeli – naš prvi izlazak. Ovo je i mjesto našeg početka.

BORIS: Svejedno... snažnije mi je u sjećanju ostao onaj nesretni prekid nego početak. Jednostavno, volio bih otići negdje drugdje.

NINA: Platili smo karte, danas nije ponedjeljak.

BORIS: Šteta, baš šteta.

NINA: Što si tako nervozan. Opusti se.

BORIS: Loše sam sanjao. Strašno loše sam sanjao.

NINA: Samo mi nemoj prepričavati snove i filmove.

BORIS: Ma nije za pričati!

NINA: Svejedno mi kaži.

Šutnja.

BORIS: Eto... sanjao sam kako imam deset godina i kako sam kod bake na selu... Tamo je naš susjed imao predivnu trešnju, a nama djeci nije dao da je beremo... I tako ja po noći odem potajice na tu trešnju, popnem se do krošnje, rukom dohvatim dvije trešnje i baš kad sam prinio trešnje do usta... do mene zagrmi glas vlasnika trešnje: "Tu si, lopove!" Kako on to poviče, ja od straha padnem na zemlju. A dok sam padao, grane su mi strgale kratke hlače i gaće, koje su ostale visjeti na drvetu. I ja sam odjednom pred tim susjedom gol golcat, a on poviče: "Pogledajte ovog golog lopova." Odjednom se tu stvori cijelo selo, čak i jedna djevojčica koja mi se sviđala, susjed još jednom poviče: "Pogledajte ovog jadnog golog lopova", a svi prasnu u smijeh, tako da sam mislio da ću propasti u zemlju od nelagode. Od srama sam zavrištao. Vrištao sam sve jače i jače, dok se nisam probudio u znoju... To mi je probudilo i ženu.

Nina nervozno gleda na sat.

NINA: I to je tebi loš san.

BORIS: Noćna mora.

NINA: Čekaj, to se dogodilo ili si samo sanjao?

BORIS: Kako misliš?

NINA: Je li ti se to doista dogodilo u životu ili je sve izmišljeno?

BORIS: Čuj, moj susjed je stvaran i stvarno je to da sam svako ljeto išao na selo k baki, ali se na njegovu trešnju nikada nisam usudio popeti... bio je to opak čovjek.

NINA: To onda nije stvaran san. To je tek obična tlapnja.

BORIS: Kako nije stvaran – bilo je grozno užasno.

NINA: Ali to ti se nije dogodilo u stvarnosti.

BORIS: Snovi su uvijek kombinacija realnog i irealnog, na tvrdom temelju, nešto fluidno, ali moguće.

NINA: Ma, dobro, ne moraš se zbog toga uzbuđivati. Nije to ništa.

BORIS: Vraga ništa. Kad bi samo znala kako mi je bilo neugodno – onako gol i osramoćen.

NINA: Ali to je bilo u snu.

BORIS: Dok sam spavao, nisam znao da je to san.

Šutnja.

BORIS: I, o čemu si htjela razgovarati.

NINA: Htjela sam te nešto pitati.

BORIS: Pa pitaj me.

Nina nervozno pogleda na sat.

NINA: Pitat ću te... samo polako, znaš da nijedan razgovor na svijetu ne kreće s glavnom temom.

BORIS: Tako su i nas učili u trgovačkoj školi.

NINA: Nikada ništa ne treba forsirati. Prave stvari kažu se u trenutku kada...

U tom trenutku u muzej ulazi Mia. Boris se poželi sakriti, zaprepašten njezinom pojavom, okreće se na drugu stranu.

MIA: A tu si, dakle?

BORIS: Otkud... otkud ti ovdje?

MIA: A ti... otkud ti ovdje?

BORIS: Pa evo, izišao sam sa svojom poslovnom partnericom na izložbu, ona je ljubitelj likovne umjetnosti, upravo dogovaram prodaju za njihov ured i...

MIA: Srami se, gade! Cijeli sam ti život vjerna, a ti ovako, s ovom fuficom.

NINA: Gospođo, oprostite, ja ne znam ni tko ste vi ni zašto me prekidate u razgovoru s ovim gospodinom.

MIA: Šuti, mala kurvice, ja sam zakonita žena ovog jadnika ovdje i saznala sam iz povjerljivih izvora da mi nabijate rogove već pet i pol godina... Najradije bih ga zaklala tupim nožem.

BORIS: Mia, molim te, dušo, molim te, ja ću ti sve objasniti, ja nisam želio, to se dogodilo bez moje volje, ona me je zavela, ona je puzila za mnom, ona ima rak, rekla mi je da ima rak, tada, prvi put kad me je odvušla u krevet, rekla je da umire i da joj je posljednja želja da spava sa mnom, ja je nisam mogao odbiti, posljednja želja se ne može nikome uskratiti, ne bi bilo humano, samo zato sam popustio, a prije toga sam joj dao do znanja da volim i tebe i našu djecu i da joj tu uslugu činim samo zato što je na samrti, eto to je tako bilo, na njen nagovor, bez moje volje.

MIA: I veliš, bila je na samrti.

BORIS: Da. Sto posto.

MIA: Ta vaša prva ševa, to je bilo prije pet i pol godina. Da je bila na samrti, sad bi već bila mrtva.

BORIS: Izumili su lijek, a i vodio sam je kod najboljih travara, kombinirali smo kemoterapiju i zračenje i onda...

MIA: Borise!!!

BORIS: Reci.

MIA: Prestani!

BORIS: U redu, prestat ću, samo se nemoj ljutiti.

MIA: Slušaj i ne prekidaj me.

BORIS: Evo, slušam, slušam.

MIA: Znam sve o tebi i ovoj ovdje kurvetini, baš sve. Među nama je gotovo. Ne želim te nikada više vidjeti, nikada! I ne želim više ni jednu noć provesti pod istim krovom s tobom. Je li jasno?

BORIS: Jasno!

MIA: A sad zbogom.

Mia krene prema izlazu.

BORIS: Čekaj!

Mia zastane.

MIA: Što je?

BORIS: A gdje ću ja?

MIA: Gdje god znaš.

BORIS: Morat ću kod mame.

MIA: To je tvoja stvar. Zbogom!

BORIS: Čekaj!

MIA: Što je sad opet!

BORIS: Sutra nam dolazi generalni u obilazak našeg odjela... trebat će mi izglačana košulja, novi sako i kravata.

MIA: Čovječe, ne želim te više vidjeti u životu... Pošalji mamu ili nekoga od prijatelja, tvoja odjeća bit će večeras u velikim kutijama ispred vrata. Košulju si glačaj sam.

BORIS (*okrene se Nini*): Užas, grozno, to je smak svijeta. Ti si kriva za sve. Odvojila si me od žene, od djece, od obitelji... ja sam osramoćen... i to samo zato što si inzistirala da se nađemo ovdje u ovom glupom muzeju, ti si me zavela, ti si me uništila.

NINA: Borise!

BORIS: Kaži!

NINA: Marš, smeće pokvareno bezobrazno!

Šutnja.

BORIS: Ali...

NINA: Nosi mi se s očiju, da te više nikada ne vidim. Gadiš mi se.

MIA: I meni. Nestani!

BORIS: I to mi je hvala poslije svega... Ali neka, idem ja do mame... E da sam nju slušao...

Boris pođe prema izlazu. Zastane. Okrene se prema publici i izgovori svoj oproštajni monolog.

BORIS: Evo što se dogodi čovjeku koji želi svima udovoljiti, čovjeku koji želi da svi oko njega budu sretni. Na kraju takav čovjek strada, gotovo bez svoje krivnje. Ja, koji sam usrećivao druge, sada sam trajno unesrećen. Kako da mami iziđem pred oči? Što da joj kažem? Kako da joj objasnim da je život s mojom ženom postao toliko nemoguć da sam morao isploviti iz bračne luke. Užas! Vjerujem da ste svi čuli za “žensku kuću”, tajno skrovište gdje se sklanjaju žene pred nasilnim muževima. Kad bi barem postojala “muška kuća”, utočište za nas prognane i odbačene muževe. Pisat ću vladi. Pisat ću ministrici za socijalnu skrb i međugeneracijsku solidarnost... A sad, zbogom, svjedoci moje nesreće.

Boris ode sa scene. Žene su same.

MIA: Napokon, i to smo riješile.

NINA: Bio je tako zbunjen, uplašen. “Ona ima rak... bila je na samrti.” Stvarno se uplašio kao nikada nitko prije njega.

MIA: Tako mi je drago da je sve gotovo i da i ti i ja i Boris počinjemo živjeti bez laži, bez obmana. Naši životi počinju ispočetka, na temeljima istine i iskrenosti. Hvala ti, Nina, na

svemu, bila si odlična glumica. A sada idem, moram spakirati njegove stvari, napokon ću mjesec dana živjeti bez zlostavljanja.

Mia pođe prema izlazu.

NINA: Čekajte! Još nije sve gotovo.

Mia zastane.

MIA: Kako nije?!

NINA: Nas dvije trebamo još o svemu popričati.

MIA: Nas dvije... nakon svega?

NINA: Da, nas dvije. Želim razgovarati s vama kao psiholog koji radi u bračnom savjetovalištu, želim i vama pomoći. Znam da vam je potrebna pomoć. Prijateljska riječ u pravom trenutku.

MIA: Ti želiš meni pomoći?! Zašto? U čemu?

NINA: Kako je Pegaz?

MIA: Koji Pegaz?! Misliš na moga konja?

NINA: Da, mislim na vašeg konja.

MIA: Dobro je, dobro.

NINA: A učitelj jahanja? Kako je vaš učitelj jahanja? Pegazov timaritelj.

MIA: Što želiš reći? Ja ništa... ovaj... mi ništa nismo... mi smo samo onako u trenucima dosade, ali razgovor nije grijeh, običan razgovor dva bića koja žele nešto reći jedno drugome, jer su željni iskrene tople riječi...

NINA: Mia, moja sestrična radi kao konobarica u kafiću na hipodromu. Sve znam. Znam u kojim ste relacijama s učiteljem jahanja i znam zašto svake subote trčite na hipodrom. Pegaz je samo paravan. Kao i vaše prijateljice. A u jahanju znam da istinski uživate. Mnogo češće nego jednom mjesečno.

MIA: Ja doista nemam ništa s njim, to je prijateljski... to je intelektualna bliskost, platonska ljubav... Otkud tebi pravo da se petljaš u moj privatni život, ti si bivša ljubavnica moga muža i zašto bih ja tebi polagala račune, ja sam...

NINA: Mia, niste mi dužni polagati račune i nemam vas namjeru ucjenjivati kao što ste vi mene ucjenjivali. Želim vam dati tek jedan mali savjet kao psiholog iz bračnog savjetovališta... Ako mi dopustite, rekla bih vam ga.

Šutnja.

MIA: Reci.

NINA: Bili ste u pravu kada ste rekli da je najljepše život započeti na istini bez laži i obmana i zato vam savjetujem da tu priču s Pegazovim timariteljem što prije okončate. To je preduvjet da vam se povrati mir, ravnoteža, sreća... Vjerujte mi, imam iskustva.

MIA: Znam, ali... nije lako. Prvi put imam nekoga s kime sam tako bliska, nekoga tko me razumije, nekoga tko me obasipa pažnjom i nježnošću. Nije lako s takvim čovjekom prekinuti. Da bar ima neku manu.

NINA: Znam da nije lako, ali ne dopustite da to predugo traje.

MIA: Neću.

NINA: A sad zbogom.

MIA: Zbogom!

Mia pođe prema izlazu.

NINA: Mia!

Mia zastane.

MIA: Reci.

NINA: Drago mi je da sam vas upoznala.

MIA: I meni je drago da sam tebe upoznala... i hvala za savjet... poslušat ću ga, ali tek za mjesec dana. Tada ću dopustiti mužu da mi se vrati od mame. I to na koljenima. Zbogom!

NINA: Zbogom!

KRAJ

BIOGRAFIJA

MIRO GAVRAN je suvremeni hrvatski autor rođen 1961.godine u učiteljskoj obitelji u slavonskom selu Gornja Trnava, nedaleko Nove Gradiške. Djela su mu prevedena na 38 jezika. Njegove knjige su imale preko 200 izdanja u zemlji i inozemstvu. Po njegovim dramama i komedijama nastalo je više od 300 kazališnih premijera diljem svijeta, a vidjelo ih je više od tri milijuna ljudi.

Jedini je živući dramatičar u Europi koji ima kazališni festival njemu posvećen, izvan zemlje rođenja, na kojem se igraju isključivo predstave nastale prema njegovim tekstovima, a koji od 2003. djeluje u Slovačkoj u Trnavi, od 2013. u Poljskoj u Krakovu, a od 2016. u Češkoj u Pragu, pod nazivom GAVRANFEST.

Najizvođeniji je suvremeni hrvatski dramatičar u zemlji i inozemstvu u proteklih dvadesetak godina.

Debitirao je 1983.godine s dramom KREONTOVA ANTIGONA u Dramskom kazalištu GAVELLA u Zagrebu u kojoj je na umjetnički snažan način progovorio o političkoj manipulaciji. Tri godine potom dramom NOĆ BOGOVA tematizira odnos umjetnika i vlasti u totalitarnom sistemu. Potom piše ciklus drama u kojima najvažnijom temom postaju muško-ženski odnosi. Kreirao je velik broj kompleksnih ženskih likova. Njegove junakinje su istodobno i snažne i emocionalne. Do sada je napisao pedeset kazališnih tekstova : KAD UMIRE GLUMAC, SVE O ŽENAMA, SVE O MUŠKARCIMA, LJUBAVI GEORGEA WASHINGTONA, ČEHOV JE TOLSTOJU REKAO ZBOGOM, KAKO UBITI PREDSEDNIKA,SHAKESPEARE I ELIZABETA, ZABORAVI HOLLYWOOD, ZABRANJENO SMIJANJE, TAJNA GRETE GARBO, VESELI ČETVEROKUT, BIT ĆE SVE U REDU, TRAŽI SE NOVI SUPRUG, PARALELNI SVJETOVI, NORA DANAS, HOTEL BABILON, NAJLUĐA PREDSTAVA NA SVIJETU, MUŽ MOJE ŽENE, PACIJENT DOKTORA FREUDA, PAROVI, OTELO SA SUSKA, LUTKA, SLADOLED, PIVO...

Premijerno je igran diljem svijeta: Rotterdam, Washington, Moskva, Rio de Janeiro, Pariz, Buenos Aires, Waterford, New York, Mumbai, Bratislava, Prag, Ljubljana, Sarajevo, Krakov, Beograd, Budimpešta, Los Angeles, Podgorica, Sao Paolo, Atena, Augsburg, Beč, Sofija, Riga, Vilnius, Antverpen, Tirana, Priština, Hyderabad, Rim, Maribor, Novi Sad, Mostar, Brno, Trnava, Bautzen, Zagreb, Varšava, Sao Paolo, Bangalore, Bukurešt, Novosibirsk, Tallinn, Tel Aviv....

Objavio je deset romana: ZABORAVLJENI SIN, KAKO SMO LOMILI NOGE, KLARA, MARGITA ILI PUTOVANJE U PROŠLI ŽIVOT, JUDITA, KRSTITELJ, PONCIJE PILAT, JEDINI SVJEDOK LJEPOTE, KAFKIN PRIJATELJ i NEKOLIKO PTICA I JEDNO NEBO, te zbirku kratkih priča MALI NEOBIČNI LJUDI.

U ranim proznim tekstovima opisuje život u hrvatskoj provinciji, oslikavajući male ljude, svojevrsne antijunake, koji zadržavaju pozitivan odnos prema životu, čak i kada se suoče s nepravdom i s velikim teškoćama, što se najbolje ogleda u romanu ZABORAVLJENI SIN iz 1989. godine, čiji je glavni junak dvadesetogodišnji lakše mentalno retardirani mladić.

Kao četrdesetogodišnjak počinje ispisivati psihološko-egzistencijalne romane inspirirane Biblijom na način da biblijske junake približava senzibilitetu suvremenih čitatelja, tako da ga rado čitaju i vjernici i ateisti, pronalazeći u tim romanima univerzalne humane poruke. Njegove knjige se objavljuju na svim krajevima svijeta: Peking, Beč, Petrograd, Oslo, Istanbul, Pariz, Prag, Bratislava, Sofija, Santiago de Chile, Ljubljana, Amsterdam...

Miro Gavran je s puno emocija i humora napisao deset knjiga za djecu i mlade: SVAŠTA U MOJOJ GLAVI, KAKO JE TATA OSVOJIO MAMU, ZALJUBLJEN DO UŠIJU, SRETNI DANI, OPROŠTAJNO PISMO, IGROKAZI S GLAVOM I REPOM, POKUŠAJ ZABORAVITI, IGROKAZI ZA DJECU , PROFESORICA IZ SNOVA i LJETO ZA PAMĆENJE.

Gavran je dobio više od dvadeset književnih i kazališnih nagrada u Hrvatskoj i inozemstvu, a među njima i Nagradu CENTRAL EUROPEAN TIME 1999. koja se dodjeljuje najboljim srednjoeuropskim piscima za cjelokupan opus u Budimpešti u Mađarskoj , te Nagradu EUROPSKI KRUG 2003. za afirmaciju europskih vrijednosti u svojim tekstovima.

Dvostruki je dobitnik Nagrade Večernjeg lista za kratku priču, a za tekstove „Moj dobri otac“ i „Spašavanje medvjeda“.

Usto je četverostruki dobitnik Nagrada za dramsko djelo "Marin Držić" Hrvatskog ministarstva kulture za tekstove *Kad umire glumac*, *Zabranjeno smijanje*, *Nora danas* i *Najluđa predstava na svijetu*.

Za roman „Kafkin prijatelj“ dobio je 2012.godine Nagradu Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti.

Roman ZABORAVLJENI SIN uvršten mu je 2002.godine na IBBY HONOUR LIST u Bazelu u Švicarskoj , dok je za roman „Profesorica iz snova“ dobio 2007.godine SPECIJALNU NAGRADU na Medjunarodnom festivalu književnosti u Sofiji u Bugarskoj.

Za knjige za djecu „Svašta u mojoj glavi“ dobio je Nagradu „Ivana Brlić Mažuranić“, a za „Sretne dane“ i za „Ljeto za pamćenje“ dobio je Nagradu „Mato Lovrak“.

Napisao je i scenarije za televizijske filmove *Djed i baka se rastaju* i *Zabranjeno smijanje*. U Vilniusu, u Litvi , prema njegovoj komediji „Papučari“ snimljen je 20013. film „Kako ukrasti ženu“ na litavskom jeziku , koji je u prvom mjesecu prikazivanja u kinima u toj zemlji imao više od stotinu tisuća gledatelja.

Gavran je napisao i tri libreta za mjuzikle: „Pacijenti“, „Byron“ i „Veli Jože“, te jedan za operu: „Kraljevi i konjušari“.

Diplomirao je dramaturgiju na Akademiji za kazalište, film i televiziju u Zagrebu. Radio je kao dramaturg i kazališni ravnatelj Teatra ITD. Od 1993. godine živi i radi kao profesionalni pisac. Njegovi kazališni i prozni tekstovi uvršteni su u brojne antologije i hrestomatije u zemlji i inozemstvu, a njegovo djelo se proučava na brojnim sveučilištima diljem svijeta.

Jedan je od rijetkih europskih dramatičara koji je imao premijeru svoje drame u najznačajnijem američkom kazališnom centru „EUGENE O'NEILL THEATER CENTERU“ u Waterfordu 1999. godine, a riječ je o drami „Kraljevi i konjušari“ .

U veljači 2005. godine sarajevska sveučilišna profesorica Gordana Muzaferija objavila je monografsku knjigu *Kazališne igre Mire Gavrana* u kojoj je na tri stotine stranica analizirala trideset četiri Gavranova teksta pisana za kazalište.

U proljeće 2007. godine njemačka izdavačka kuća ANTON HIERSEMANN STUTTGART iz Stuttgarta koja proteklih šezdesetak godina u suradnji sa Institutom za kazališne studije Sveučilišta u Beču, svake treće godine objavljuje izbor najboljih svjetskih dramatičara, uvrstila je čak tri Gavranova teksta u svoj izbor, a riječ je o dramama *Kreontova Antigona*, *Ljubavi Georgea Washingtona* i *Noć bogova*.

Godine 2013. Miro Gavran je proglašen počasnim građaninom Malog Lošinja.

U travnju 2014. godine Miro Gavran je izabran za člana Ruske akademije književnosti u Moskvi, dok je u svibnju iste godine izabran za člana suradnika Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti u Zagrebu. U studenom 2016. godine Gavran je postao članom Slavonske akademije književnosti i umjetnosti, čije je sjedište u bugarskom gradu Varna.

Bio je hrvatski kandidat za Nagradu ANDERSEN za 2016. godinu, najznačajniju svjetsku nagradu za dječju književnost. U siječnju 2016. godine dobio je SREBRENU MEDALJU Ministarstva vanjskih i europskih poslova Republike Slovačke za dugogodišnje djelovanje na području slovačko-hrvatske kazališne i književne suradnje, dok je u kolovozu iste godine dobio ORDEN KNEZA BRANIMIRA S OGRLICOM od predsjednice Republike Hrvatske za zasluge u promicanju ugleda hrvatske književnosti u domovini i svijetu.

U Novoj Gradiški je u listopadu 2015. održan Medjunarodni simpozij MIRO GAVRAN – PROZNI I KAZALIŠNI PISAC, godinu potom objavljen je istoimeni zbornik s tekstovima šesnaest autora iz četiri zemlje.

Od svoje dvadesete godine živi u Zagrebu. Oženjen je glumicom Mladenom Gavran, s kojom je 2002. godine osnovao Teatar GAVRAN. Njihov sin Jakov je glumac.